

Zpravodaj

ročník: XVI • číslo: 3-4
ročník: 2011 • číslo: 3-4
Společnosti přátel Itálie

Adresa redakce:

Brixho 21, 162 00 Praha 6
Tel./fax: 235 362 939
Mobil: 606 648 317

Internet:

prateitalie@seznam.cz
www.prateitalie.eu

Číslo účtu:

1937698369/0800

Odpovědný redaktor:

Rostislav Pietropaolo

Náklad:

650 výtisků

Sazba a tisk:

Firma KELOC PC, spol. s r.o.,
náměstí SNP 32, 613 00 Brno

Uzávěrka tohoto čísla:

30. prosince 2011

Úvodem

Vážení členové a příznivci Společnosti přátel Itálie, po delší přestávce ve vydávání našeho Zpravodaje máte opět možnost získávat jeho četbou informace o tom, co nás spojuje se zemí našich italských přátel. Český tisk nám k tomu bohužel mnoho příležitostí neposkytuje. O to víc se omlouváme.

Jistě jste zaznamenali, že od poloviny roku 2010 jsme upustili od čtvrtletního vydávání a přikročili k vydávání dvojčísel Zpravodaje. Je to důsledek vládních úsporných opatření a zrušení finančního příspěvku, který nám na jeho vydávání do roku 2009 poskytovalo Ministerstvo zahraničních věcí ČR. K dočasné přestávce ve vydávání Zpravodaje posléze přispělo mimo jiné i zdražení nákladů na jeho rozesílání a klesající trend v úhradách členských příspěvků, zejména v posledních letech.

O to více si vážíme členů, kteří nečekali na připomínku tohoto členského závazku v podobě poštovních poukázek ve Zpravodaji a roční členský příspěvek pravidelně poukazují převodním příkazem. Do Zpravodaje, který dnes dostáváte, poštovní poukázky opět vkládáme. Distribuční systém bohužel neumožňuje neposílat poukázky těm členům, kteří příspěvek uhradili, a našim příznivcům, kteří tento závazek nemají. Spoléháme na to, že naši členové včasnou úhradou ročního členského příspěvku přispějí nejen k dalšímu vydávání Zpravodaje, ale i k další činnosti naší společnosti.

K překlenutí roční přestávky ve vydávání Zpravodaje věnujeme dnešní dvojčíslu č. 3-4 XVI. ročníku. Obsahuje mimo jiné informačně bohaté statě Andrease Pierallioho, Tomáše Matrasy a Michaely Krčmové a články, které mají vztah k loňskému 150. výročí sjednocení Itálie a k činnosti našich poboček ve druhém pololetí minulého roku.

Abychom se v roce 2013 již nemuseli potýkat se zpožděním ve vydávání Zpravodaje, rozhodli jsme se rok 2012, který je XVII. ročníkem, pokrýt jediným Zpravodajem č. 1-4. Jeho obsah je uveden na dnešní poslední straně a vyjde do poloviny ledna příštího roku. Vedení poboček prosíme o zaslání souhrnných informací o jejich činnosti v roce 2012 abychom je mohli zveřejnit v rubrice „Z našich poboček“.

Rostislav Pietropaolo

Monti, Goldman Sachs, alternativa a rozhodný okamžik

"Ted' je přítomný okamžik a přítomný okamžik je ted'".

Myslíváme si, že každodenní život je jiný, než poslední rozhodný okamžik; a tak když nadejde chvíle, v níž máme jednat, nejsme nikdy připraveni.

Chápat výraz:

"Přítomný okamžik je ted'", znamená stále se připravovat na neočekávané.

Hagakure, Moudrost samurajů

Úvodem se čtenářům omlouvám, že tento článek nemá titul ani obsah oznámené v minulém čísle Zpravodaje. Dramatické události týdnů, které následovaly, mne však přesvědčily, abych se věnoval vážnějším tématům, než jsou psychické patologie mužů nemocných vlastním egem a neschopných smířit se s blížícím se vlastním koncem. Každopádně však přijde den, kdy s nimi historie zúčtuje. Jeden z nich, Berlusconi, již skončil.

Ted' však chci psát hlavně o Mariovi Montim, člověku z více stran opěvovaném coby spasitel Itálie. Naše země je v tomto podivná – vždy je připravena ohnout se před mocnými, ochotná nechat se okrást a podvést nejhoršími satrapy, i když pak, v okamžitém hnutí hrdosti, je ochotna vyjádřit velice silnou touhu po katarzi. A právě to nyní sledujeme v Belpaese: neudržitelnou touhu osvobodit se, v přesvědčení, že si zasluhujeme mnohem více než posměšky (ostatně naprosto zasloužené) od Sarkozyho a Merkelové. Je to silná vlna odporu žádající odplatu za tato poslední dvě desetiletí veřejných dluhů, ořezávání sociálních nákladů, privilegií pro nemožné, kolektivizace nákladů, privatizace zisků a neexistujícího růstu.

Protože tím byla až do svého konce "Druhá republika" (1992–2011?) a představoval ji, i když nejen on sám, egoarcha v čele gerontokracie nemravných feudálních pánů, chráněných beztrestností politiky. Jasně je, že italská

druhá republika zkrachovala a hrozilo přitom, že s sebou do propasti stáhne celou Evropu.

Finanční trhy, ti neustále hladoví supi, zbožňují dluhy vlastních obětí. Tak, jako je zbožňují všichni lichváři. Bez dluhů nemohou zbohatnout. Lživé je tedy tvrzení, že trhy jsou proti zadlužení států. Z čeho by pak žily? Na druhé straně i lichvář si musí dát pozor, aby to nepřehnal. Pokud svou oběť drží pod krkem příliš silně, riskuje, že ji uškrtí a pak sbohem výběru pohledávek a tučných úrokům!

A právě k tomu dnes dochází v Evropě. Vlnou příliš slabého či nulového růstu hrozí eráru a s ním i našemu bohatství, tedy těm výše uvedeným obětem, že už nevydrží sevření svých dušných krků a dluhů ze strany trhů, které dříve problém nepředstavovaly, zatímco dnes jsou hlavním problémem, o němž se hovoří a píše.

Příčinami absentujícího růstu se nyní nechci zabývat, stačí připomenout, že co začala krize, investiční banka Goldman Sachs společně se skrytými fondy, které stojí za ní, dosahuje pohádkových zisků. Dříve či později se někdo bude muset vážně zeptat, jaká je jejich skutečná vina. Zatím se podívejme na důsledky. Od počátků krize spustily finanční trhy masivní propagandistickou kampaň tlačící evropské státy k daňové účinnosti v obavě, že se situace stane neudržitelnou a povede k vymazání dluhů jako v Řecku (-30 %!).

Jestli to bylo tolerováno pro relativně nízký (v absolutních číslech) dluh helénského poloostrova, podobný default by nebyl nikdy přijatelný pro velkou zemi, jakou je Itálie, jejíž veřejný dluh (cca 120 % HDP) představuje 30 % celého evropského veřejného zadlužení, a jejíž ekonomika je svým objemem třetí v Evropě a sedmá až osmá na světě. Její zhroucení by mělo nepředstavitelné následky.

Italská politika nebyla schopna problém řešit, byla paralyzována marným snažením donutit Berlusconiho, aby respektoval zákony a věnoval se něčemu jinému, než svým hamižným soukromým zájmům. A tak zasáhly trhy a během pouhého týdne dosáhly toho, co se italské

levici nepodařilo za 17 let: svrhnout Berlusconiho. A hle, přichází Mario Monti, ironicky překřtěný na Super Maria.

Itálie si na mezinárodní úrovni znovu okamžitě získala prestiž a důvěryhodnost. Projevy důvěry a uznání novému šéfovi vlády přišly od všech významných světových státníků. Vzhledem ke své odborné kompetenci je Monti dokonce vyzván, aby přispěl konkrétními návrhy na řešení evropské krize. Jaký je to propastný rozdíl od těch ostud s Berlusconiem! Tato změna je hojivý balzám na ubohou sebeúctu Italů, zvyklých být již po léta považováni za poslední v Evropě a stále připravených na vyhazov z klubu evropských VIP. Zrovna tak, jako italské politice prospěl tento závan serióznosti, profesionality a střídmosti, zavedený příchodem Montiho a jeho vypočítaným a rezervovaným stylem.

Ale kdo je Monti? Mario Monti vystudoval u jezuitů, až do pověření novou funkcí byl prezidentem Università Bocconi, jedné z nejlepších italských univerzit. V minulosti byl po 10 let eurokomisařem (vnitřní trh a antitrust). Všemi je uznáván jako významný ekonom. Pozornější pozorovatelé mu však dnes předhazují, že byl také mezinárodním poradcem investiční banky Goldman Sachs, která podle deníku Milano Finanza měla stát za spekulativním útokem na italské státní dluhopisy. Monti je mimo to prezidentem Trilaterální komise za Evropu, jakož i Bilderbergu. Obě tyto soukromé nevládní organizace sdružují špičkové osobnosti světové ekonomiky a politiky a z více stran jsou obviňovány, že jsou ve skutečnosti skrytými režijními místy, kde jsou přijímána rozhodnutí, která platí mimo jakákoliv demokratická pravidla.

O nedostatečné demokracii můžeme hovořit i ve vztahu ke jmenování Montiho, kterého totiž vnutily tytéž finanční trhy, jež jej silně podporovaly, právě tak jako jmenování jeho kolegy Papademos, který se nedávno stal řeckým premiérem. I on je vázán na banku Goldman Sachs, i on je členem Trilaterální komise. Bylo by naivní věřit zde v pouhou náhodu.

Jak Monti tak Papademos, i když inteligenci se odlišují, jsou špičkoví představitelé oné neo-

liberální ekonomické teorie, která na ideologické úrovni zhruba po 30 let de facto vládne světu (počínaje Reaganem a Thatcherovou) a která vedla k nízkému růstu, zvýšení sociálních a ekonomických nerovností, ozbrojeným konfliktům, zúžení demokratického prostoru v západních zemích a k útoku na práva pracně získaná během 20. století.

Současné problémy evropských ekonomik mi velmi připomínají hraběte Drákulu, převlečeného za lékaře, který nad umírajícím pacientem (jimž jsou evropské ekonomiky) opakovaně tvrdí, že je nutno i nadále mu pouštět žilou. A tak další a další pijavice vysávají drahocennou krev, kterou se živí Drákula, lhostejný ke zdraví své vlastní oběti. Neboli i nadále jsou coby jediná řešení navrhovány další úspory a zvyšování daní (všimněme si, že vždy kategoriím zaměstnanců, protože podnikatelé nám přece dávají práci a jsou tedy nedotknutelní), což nevede k ničemu jinému, než k dalšímu potlačení růstu. Nabízí se otázka – proč tohle všechno? Dezinformace a propaganda dokazují opravdu zázraky, jak v dobrém, tak ve špatném. A tak se Drákula může na naše náklady i nadále krmit až do sytosti. Většina z nás bude navíc velmi ochotna podstoupit tuto krevní oběť, přesvědčena, že není alternativy (říká vám něco zkratka TINA? There is no alternative = není žádná alternativa. Tímto sloganem nás ovládají).

Mnozí se obávají, že s Montim jsme spadli z bláta do louže. O Berlusconiem bylo řečeno již vše, ale většinou se připouští, že konec konců byl svobodně zvolen. Montiho však nevolil žádný italský volič, i když mu parlament, s vodou po krk, poskytl důvěru. Je tedy nutno brát vážně nebezpečí legitimizace demokratického deficitu z důvodu naléhavosti, deficitu, který by se z dočasného jevu mohl lehce protáhnout v čase.

Jako vždy, slova komika Maurizio Crozza nám pomáhají objasnit a shrnout, k čemu dnes dochází: "Státy zachránily banky, které nechaly padnout státy a šéfové těch bank jdou vládnout těm státům, které jejich banky nechaly padnout". Pro toho, kdo věří v demokracii a ve spravedlnost (často se o tom mlčí, ale bez spravedlnosti nemůže být opravdové demo-

kracie), je to zlý sen, avšak stále jasněji se jeví jako pravda.

Nemám kouzelný recept na záchranu demokracie, ani si nenárokuji vlastnictví jediné pravdy. Ale v takovém dramatickém okamžiku, v jakém se nyní nacházíme, se nechci vzdát svého práva na vyjadřování a své etické povinnosti přispět ke znovuzrození, protože věřím v lidský rod a věřím tedy v jeho sílu, když z plna hrdla křičím "král je nahý!".

Je čas probudit se ze začarování, protože rozhodný okamžik je nablízku a my budeme vyzváni, abychom tak či onak rozhodli o svém osudu. Nedopusťme, aby naše pasivita a náš pesimismus byly záminkou pro bianko plné moci pro ty, kdo zavinili krizi.

Dokud bude člověk svobodně myslet, tvořit a riskovat, tak tu vždy bude lepší alternativa. Je jen na nás, abychom věřili, protože věřit znamená konat a konat znamená změnit svět.

Andreas Pieralli

Eseje Pier Paola Pasoliniho poprvé v češtině

Pier Paola Pasoliniho (1922–1975) české prostředí doposud znalo téměř výhradně jako vynikajícího filmového režiséra celovečerních filmů. Chvála tomu, kdo si vzpomene na české překlady Darmašlapů, Zběsilého života či Nečistých skutků - Amado Mio. Nicméně dílo tohoto velmi plodného autora zahrnuje další romány, poezii, scénáře, krátkometrážní a povídkové filmy, divadelní hry, eseje, překlady a též příležitostné malby. Autorovým uměleckým jazykem není vždy „národní“ itaština, ale též „místní“ furlánština a dialekty - ponejvíce římský a neapolský, a to i v přeneseném významu slova.

S odstupem 36 let od Pasoliniho násilné smrti se kromě filmové tvorby považuje za nejlepší a nejvýznamnější autorova tvorba básnická a esejistická. Právě do filmů, básní a esejů se

Pasolinimu podařilo vtělit to nejdůležitější ze své poetiky, která čerpá z na první pohled protichůdné kombinace hlubokého ponoru do skutečnosti a pokročilého abstraktního myšlení. Toto vše slouží maximální sdělnosti, o kterou se autor pokoušel značnou část svého uměleckého života. Hlavním Pasoliniho zájmem je člověk, jeho postavení ve společnosti, jeho hodnoty, vizi a chování, místo kde žije, síly, které člověka formují a moc, která ho deformuje.

Tímto souborem předkládáme poprvé českému čtenáři výběr 21 esejů ze závěrečných let autorova života, sebraných v proslulých sbírkách Korzárské spisy (1975) a Luteránské listy (1976). Pasolini se v nich projevuje jako osamělý a nesmiřitelný kritik, přesněji řečeno vyhraněnou kritičností vůči všemu a všem vede svůj nerovný a zoufalý odboj vůči současnosti a vůči silám, které proměnily svět kdysi rolnické a zaostalé Itálie v noční můru postmoderní konzumní společnosti. Itálie, která se zhlíží v hédonismu, akulturaci a zfalšovaných hodnotách. Opakuje témata a své litanie, těžce oddechuje, z posledních sil nabíjí své kritické zbraně a nelitostně páli kolem sebe. Míří na nás všechny a téměř nikdy nemine cíl. Pasolinimu bylo zejména v posledních letech jeho uměleckého života vytýkáno, že často mluví o oblastech, ve kterých mu chybí erudice a sečtělost – zvláště v sociologii a jí příbuzných vědách.

Nicméně autorovi se daří do těchto vědních disciplín proniknout velmi hluboko, jeho „pohled zvenčí“, jakkoliv se zdá „neodborný“ či „nepodložený“, je možná právě proto nezátížený a současně velmi citlivý a prožívaný, velmi originální a hlavně objevný. Zvláštností těchto posledních esejí je, že čím více se zdá jeho pohled schematický, tím lépe autor odhaluje a pojmenovává zahalovanou skutečnost.

Nejdůležitějším rysem těchto autorových labutích písní ovšem je, že nejsou pouhým teoretizováním, recyklací již dříve známých témat či odlehčenou kavárenskou diskuzí. Jedná se o myšlenky a zjištění, která autor (bolestně) na vlastní kůži prožívá a o kterých hluboce roztímá.

Tomáš Matras

Karbonáři a Mladá Itálie v kontextu evropského liberálního hnutí

Počátky italského Risorgimenta, jsou spjaty s hnutím tajné organizace karbonářů – karbonerie. Počátky této konspirativní sekty jsou nejasné a obestřené legendami. Zrodila se patrně v jižní Itálii za první francouzské okupace v posledních letech 18. století s cílem bylo osvobodit Neapolské království od cizích okupantů. Později intrikovala proti Joachimovi Muratovi dosazenému na neapolský trůn císařem Napoleonem.

Tato tajná společnost převzala způsob organizace i rituál od svobodných zednářů, přizpůsobila je však svým potřebám a dala jim jiný kolorit. Na rozdíl od zednářů, kteří předsevzali šířit osvícenství, byli karbonáři vedeni vlasteneckými pohnutkami a hlavně usilovali o vyhnání cizích vetřelců. Zednářství bylo hnutím kosmopolitním a bylo nositelem volnomyšlenkářství a náboženské tolerance. Náboženská příslušnost jejich členů nebyla při všeobecné toleranci zednářů vůbec důležitá. Smyslem jejich činnosti bylo podporovat osvícenské společenské reformy, ale jinak se nevměšovat do politiky. Karboneria naproti tomu byla hnutím národním, kladla si zásadní politické cíle a hlásila se k „náboženství apoštolskému katolickému a římskému“. Zednickou a kamenickou symboliku zednářů nahradila symbolikou uhlířskou. Svůj vzor si našla u uhlířů, kteří v horách Abruzz pálili ve svých milířích dřevěné uhlí. Scházeli v symbolických chýších zvaných „baracca“, na místech tajných schůzek v lóžích, kterým říkali „vendity“, to podle krámků, ve kterých uhlíři prodávali své uhlí. Karboneria přitom nebyla zdaleka hnutím jednotným, třštli se naopak do různých směrů a v každém z italských regionů měla jinou podobu a často i jiný název (federati lombardi, adepti, guelfi aj.).

S Napoleonovým pádem a návratem starých panovnických rodů do jednotlivých italských států, se proměnily i cíle karbonerie. Zklamání z návratu starých překonaných předrevolučních poměrů vyústilo u karbonářů v odpor proti

staronovým panovníkům a cizím vojskům, která jim pomáhala vrátit se na trůny. Po Vídeňském kongresu se karbonářství rychle rozšířilo po celé Itálii a stalo se hnutím téměř masovým. Karboneria se v této době stává hlavním představitel rodícího se italského nacionalismu a nositelem liberální myšlenky národní obrody.

Politický program karbonářů se zaměřuje na zavedení konstituce a na vyhnání cizích vojsk, hlavně rakouských, která ovládala většinu poloostrova. Cílem je jim sjednocení Itálie. To představuje jejich maximalistický program. Ovšem za restaurace starých předrevolučních vlád a policejních režimů po Vídeňském kongresu musel plán na sjednocení Itálie jako nereálný a neproveditelný dočasně ustoupit do pozadí. Karbonáři teď přicházejí alespoň s minimálním programem a tím je přeměna absolutistických italských monarchií na monarchie konstituční. Liberální ústava a volený parlament jsou po roce 1815 bezprostředním cílem karbonářské agitace. Specifické pro italské poměry je to, že většina karbonářských vendit vznikla v armádách, těch nespolehlivých oporách italských trůnů.

V dlouhých napoleonských válkách všechny evropské armády zmasověly, ale také se zdemokratizovaly. Do řad důstojnictva přichází stále více mladých vzdělaných mužů naplněných politickými ideály, které přinesla revoluce, ale také romantickým vlastenectvím, které se zrodilo z osvobozenického hnutí na konci války. Ve vojsku ustupuje dřívější tvrdý dril duchu vzájemné sounáležitosti a kamarádství. To postupně vede ke konci nadvlády starých aristokratických důstojníků s jejich feudálním kastovníctvím. Za dlouhých válečných tažení poznávají vojáci vzdálené světy a zjišťují, že ve vyspělých zemích se žije jinak, že zde fungují jiné poměry, jiné instituce než u nich doma. Armády se tak proměnily po návratu domů v politickou sílu, která po letech válek supluje v méně rozvinutých zemích neexistenci silného třetího stavu – buržoazie. Armáda zde přebírá úlohu hlavní opoziční síly proti restaurovaným dynastiím, které se po roce 1815 vracejí na své trůny a zavádějí staré pořádky. Taková je v tomto ohledu typická situace v armádách italských států v době Restaurace, ale i v jiných jihoevropských

státech - ve Španělsku a Portugalsku, ale také v carském Rusku. Roli opoziční síly hraje armáda také ve Francii, kde královská bourbonská armáda odchovaná napoleonskou tradicí vystupuje jako revoluční element proti konzervativní královské vládě. I tady se stává heslem dne a hlavním požadavkem liberální konstituce.

V létě 1820 přináší revoluční agitace karbonářů v jižní Itálii první výsledky. 2. července povstal jezdecký pluk Borbone v Nole nedaleko Neapole a zahájil tažení na hlavní město. Pluk ovládl nadšení karbonáři a cestou do Neapole se přidávali členové dalších vojenských i civilních karbonářských vendit. Král Ferdinand musel pod tlakem okolností kapitulovat a slíbit vyhlášení ústavy a vypsání volby do parlamentu. K moci se dostala liberální vláda složená z velké části z karbonářů. Hlavním impulzem k povstání byly zprávy, které přicházely ze Španělska, kde tajné spolky v armádě provedly podobný revoluční převrat už na Nový rok 1820 a přinutily španělského krále vydat liberální ústavu. Španělsko se stalo vzorem pro jihoitalské karbonáře do té míry, že převzali téměř beze zbytku i španělskou konstituci. Podle španělského příkladu provedly vojenskou revoluci 24. srpna 1820 také tajné revoluční spolky v Portugalsku a rovněž přijaly španělskou ústavu. Tak už ve třetí románské zemi zvítězila liberální revoluce.

Úspěch neapolské revoluce uvedl do varu karbonářské vendity po celé Itálii. Došlo k dílčím pokusům o revoluční převrat na několika místech, dokonce i v rakouských provinciích Lombardsku a Benátsku. Všechny tyto pokusy byly však potlačeny zásahem policejního aparátu. Jen v Sardinském království se karbonářům po neapolském vzoru 10. března 1821 podařilo úspěšný vojenský převrat. V hlavním městě Turinu byla rovněž vyhlášena liberální ústava a ustavena karbonářská vláda.

V té době už se však italské revoluce staly předmětem zájmu evropských velmocí, které usilovně hledaly cestu, jak revoluční hnutí v Itálii izolovat a likvidovat, než přeskočí do dalších evropských zemí. Rakouský ministr a pozdější státní kancléř kníže Metternich, který byl duší těchto plánů, dosáhl na diplomatickém kongresu, který se sešel koncem roku 1820 v Opavě

a pak začátkem roku 1821 v Lublani, toho, že rakouská vláda získala souhlas carského Ruska a královského Pruska k vojenskému zásahu proti karbonářským revolucím v Neapoli a Turinu.

Během několika týdnů dokázali Rakušané pomocí nevelkého expedičního sboru rakouské armády porazit ozbrojené síly karbonářů a zlikvidovat obě italská revoluční centra. Rakouské jednotky obsadily Neapol i Turin. Nastaly těžké represe proti poraženým. Revolucionáře čekaly popravy, galeje a pevnostní vězení. Vše se vrátilo do starých kolejí.

K poslednímu neúspěšnému pokusu karbonářů o revoluční převrat došlo pod vlivem francouzské červencové revoluce v letech 1830–1831, a to v Církevním státě, v Parmě a ve vévodství Modena. Reakce opět zvítězila a revolucionáře stihl tragický osud.

Poučení špatnými zkušenostmi karbonářských revolucí, snažili se italská vlastenci najít jiné cesty k osvobození a sjednocení Itálie. Ukázalo se, že sektářský charakter karbonářského hnutí nedokázal získat pro revoluci většinu Italů a skončil pro svou izolovanost. Jako velký omyl se ukázala naivní důvěra karbonářů k místním panovníkům a jejich víra, že se je podaří přesvědčit o nutnosti vzdát se absolutistické formy vlády a přijmout liberální ústavu. Další překážkou úspěchu byla nejednotnost karbonářských vendit, kterým chyběla ústřední organizace schopná koordinovat jejich kroky. Ke slovu přišla nová mladá generace Italů, rozhodnutých pokračovat v boji jinou strategií a taktikou. Také jejich program se změnil.

Druhou fází Risorgimanta představuje konspirativní hnutí Mladá Itálie, jejímž ideologem se stal Janovan Giuseppe Mazzini a vojenským vůdcem a pravou rukou Mazziniho Giuseppe Garibaldi, rodák z Nizzy. Na rozdíl od karbonářů přišli tito revolucionáři s republikánským programem, pro který se snažili získat co nejvíce Italů. Svoji politickou agitaci zaměřili k širokým masám obyvatel, které se snažili pomoci nadšených agitátorů přesvědčit, že budoucnost patří jedině sjednocené a osvobozené Itálii. Mladá Itálie jako republikánská revoluční organizace přenesla své sídlo do zahraničí, odkud řídila a koordinovala jednotlivé akce proti

domácím italským režimům a proti rakouským okupantům, kteří měli svoje posádky rozloženy po celé Itálii. Novum této organizace bylo, že hledala spojení s revolučními silami v ostatních státech Evropy. Tak zásluhou Giuseppe Mazziniho vzniklo počínaje rokem 1834 sbratření revolučně naladěných Italů, Němců a Poláků a ti společně vytvořili na švýcarské půdě novou centrálu revolučních organizací, jež přijala název Mladá Evropa. Dlouhá etapa, ve které Mladá Evropa, a v jejím rámci jednotlivé národní složky, zasahovala do evropské politiky a radikalizovala opozici v téměř všech zemích na kontinentu, vrcholil za revoluce roku 1848.

Karbonářské hnutí i Mladá Itálie zanechaly hlubokou stopu v evropských dějinách mezi Vídeňským kongresem a revolucí roku 1848. Obě karbonářské revoluce byly sice inspirovány španělským příkladem, ale samy vyvolaly obrovský ohlas v mezi evropskými liberály i radikály stojícími v opozici k vládnoucím konzervativním policejním režimům. Zařadily se do proudu vojenských a liberálních revolucí, které prošly Evropou v letech 1820–1830. Ty všechny zvolily cestu konspirace, která byla za vlády konzervativních policejních režimů jediné možná. Nutnost skrývat se před represivními opatřeními vládnoucích režimů a jejich policejních orgánů vedla k zakládání sítě ilegálních tajných spolků a duch romantismu navíc oblékal tyto spolky do hávu tajemné mystiky, exotických ceremonielů a magických obřadů.

Karbonářství samo pak ovlivnilo v letech 1821–1823 vznik karbonářských sekt – charbonnerie ve Francii, ve kterých se sdružovali jak někdejší bonapartisté, tak radikální republikáni. Své působíště nacházeli v řadách bourbonské královské armády. Sepjetí francouzské „charbonnerie“ s italskou karbonerií bylo obzvláště úzké. Pod vlivem karbonářských revolucí v Itálii se pokusili francouzští karbonáři zorganizovat několik neúspěšných vojenských vzpour. Zásady karbonářství a organizačního ducha charbonnerie přenesl na území dnešní Belgie starý revolucionář Filippo Buonarroti, který zde žil v exilu v letech 1828–1838 a svým působením pak přispěl k vyhlášení nezávislosti Belgie od holandského království.

Ve stejné době vznikla polská karboneria, jež pod polským názvem „węglarzi“ (uhlíři) vstoupila do zápasu o obnovu polské samostatnosti. Węglarzi nacházeli stoupence mezi bývalými napoleonskými vojáky, mezi intelektuály i mezi mládeží na univerzitách. Na území dnešního Rumunska, v podunajských knížectvích Moldavie a Valachii vymaňujících se z turecké nadvlády, se zformovalo karbonářství rumunské. V roce 1822 vypracovali rumunští karbonáři, příslušníci měšťanské inteligence a drobné šlechty, návrh „karbonářské konstituce“, kterou však v zaostalých poměrech v obou podunajských knížectvích nebylo možné uvést v život. Bezprostřední vliv měli italská karbonáři na velké národní povstání Řeků z roku 1821 proti Osmanské říši. Bylo připravené tajnou společností „hetairia“ na území jižního Ruska a dnešního Rumunska. Tady roku 1821 podnikl řecký kníže Alexandros Ypsilanti neúspěšný vojenský převrat vpádem sboru dobrovolníků z jižního Ruska na území Moldavie a Valachie. Z podunajských knížectví pak po porážce Ypsilantiho akce přenesli členové společnosti svou činnost do vlastního Řecka, kde rozpoutali lidové povstání. Na jeho konci, po deseti letech bojů, dosáhli Řekové své samostatnosti a národní nezávislosti. Mnozí Italové, nucením uprchnout před represemi reakce, skončili v řadách řeckých bojovníků za svobodu.

V neposlední řadě byli karbonářstvím ovlivněni i ruští děkabristé, kteří se v prosinci 1825 pokusili v Petrohradě o vojenský převrat, který měl zlikvidovat nenáviděný režim samoděržaví ruských carů. Jejich vzpoura skončila těžkou porážkou hned v den jejího vyhlášení. Přes neúspěch vzpoury děkabristů, položil jejich nezdařený pokus základ budoucí demokratické a liberální tradici v carském Rusku.

Karbonáři se stali velkou inspirací i pro katolické Iry v jejich zápasu o nezávislost Irsku na Britské Unii. Karbonářská organizace a taktika byly vzorem jak pro tajné sdružení United Irishman, založené už roku 1790, tak pro revoluční společnost Irish Republican Brotherhood, která vznikla o půl století později.

Počátkem třicátých let se však karbonářství se svým sektářstvím přežilo a s ním skončila i éra vojenských liberálních revolucí. Nastal čas pro

Mazziniho Mladou Evropu. K původním třem národním složkám Mladé Evropy – Mladé Itálii, Mladému Německu a Mladému Polsku, jež se ustavily 15. dubna 1834 v Bernu, se přidaly další. Tak vznikla bratrská revoluční sdružení Mladá Francie, Mladé Švýcarsko, Mladé Španělsko, jež našla svou centrálu na švýcarské půdě. Podle jejích vzoru a pod vlivem Mladé Evropy se zrodilo na domácí půdě Mladé Irsko, mezi balkánskými národy se ustavilo také Mladé Srbsko. Tyto tajné spolky, sdružující Mazziniho italské stoupence, německé studentské Burschenschaften, francouzské republikány, polské patrioty, irské separatisty i příslušníky probouzejících se balkánských národů, tvořily špičku revolučního hnutí na kontinentu a našly svou velkou příležitost za revoluce roku 1848. Ti všichni byli ovlivněni republikánským nadšením Mazziniho a duchem italského Risorgimenta.

Dušan Uhlíř

Edice dokumentů o italských vlastencích vězněných na Špilberku v letech 1822-1859

(Spielberg. Documentazione sui detenuti politici Italiani. Inventario 1822–1859 a cura di Luigi Contegiacomo, con la collaborazione di Hubert Gasser, Harold Toniatti e Simone Visciola. Archivio di Stato Rovigo e Associazione culturale Minelliana in Rovigo, Padova 2010, s. 395)

S radostí můžeme konstatovat, že v poměrně krátké době po edici podobného charakteru spatřilo světlo světa vydání dokumentů z Moravského zemského archivu v Brně o italských karbonářích a dalších italských vlastencích (též příslušnicích Mladé Itálie a Mladé Evropy) vězněných na Špilberku v letech 1822 až 1859. Kniha vyšla v Itálii v italštině s finanční podporou spořitelny a banky v Padově a Rovigu (kěž by podporu počínům tohoto druhu poskytovaly i naše finanční instituce), a to po digitalizaci všech dokumentů v Moravském zemském archivu v Brně v roce 2008. Dokumenty pocházejí

z desítek fascikulů německy psaných písemností, zejména z fondů Moravskoslezského gubernia (B 95) a Ředitelství špilberské věznice (B 4). U počátku celé této akce stál autor této zprávy, dále ředitel Muzea města Brna na Špilberku Dr. Pavel Ciprián, ředitelka Moravského zemského archivu v Brně Dr. Kateřina Smutná, ale zejména prezident kulturní společnosti Minelliana z Roviga prof. Mario Cavriani s ředitelem Státního archivu v Rovigu Dr. Luigi Contegiacomem. Ten ve Státním archivu v Rovigu shromáždí uje dokumentaci ke karbonářům a dalším italským vlastencům bojujícím za svobodu Itálie zejména z pramenů v Benátkách, Miláně, Turínu a dalších městech.

Vzorně připravená edice, obsahující nejenom dobové rytiny známého „vězení národů“ habsburské monarchie a portréty čelných osobností těchto událostí, přináší i řadu reprodukcí dokumentů z Moravského zemského archivu. Ty jsou uspořádány v edici podle fondů tohoto archivu chronologicky. Jejich obsah je zachycen formou výstižných regestů, které se opírají o inventář ředitele tohoto archivu Dr. Jiřího Radimského z roku 1962 (B 95).

Příloha obsahuje metodologicky závazný příspěvek Simone Viscioly o problematice Karbonářů a zahrnuje též úvahy o dalších tajných společnostech italského „risorgimenta“ v tomto období. Najdeme zde i výběrovou bibliografii k této problematice a pečlivě vypracovaný jmenný rejstřík. Chybí ale rejstřík místních jmen. Úvodní kapitoly, zejména kapitola „Le promesse storiche“ od Maria Cavrianiho, připomíná mj., že političtí vězňové z Itálie pocházeli zejména z Lombardie, Benátska a Piemontska. Popisuje též banket karbonářů z malé obce u Roviga Fratta Polesine, ve vile Molin-Avezzu Pignatelli, jenž skončil jejich uvězněním 11. 11. 1818. Tato událost vyvolala bezprostředně zatčení celkem 234 karbonářů z širokého okolí Fratta Polesine a dalších míst. V roce 1819 byli zatčeni v Miláně i nejznámější karbonáři, básník a spisovatel Silvio Pellico, a spisovatel a hudebník Pietro Maroncelli.

Na Špilberk se italská vlastenci dostávali v několika etapách po soudních procesech v Miláně a Benátkách od roku 1822. Z celkem 44 Italů

vezněných na Špilberku čtyři zemřeli (tři z nich byli z Fratta Polesina; proto se ve Fratta Polesina konají každoročně v listopadu konference o karbonářích spojené s divadelním představením o jejich zatčení v památné vile Molin-Avezzu). Šest jich bylo deportováno do Ameriky, dva do Gradišky v dnešním Chorvatsku, 13 bylo propuštěno až po vypršení trestů. Ostatním byl trest (na počátku procesů byli většinou odsouzeni k trestům smrti, včetně Pellica) většinou zkrácen (u Pellica na osm let, stejně jako u Maronceliho). Pellico po svém propuštění na svobodu v roce 1830 vydal o dva roky později svou proslulou knihu „Le miei Prigioni“ (Z mých vězení), přeloženou dnes do více než 260 jazyků. V češtině vyšla v roce 1892.

Z registované korespondence edice obsahuje i opisy dopisů příbuzných zatčených karbonářů, nejenom Pellica a Maronceliho, ale i Felice Forestiho, Federica Confalonieriho, Silvia Morettiho, Constantina Munariho, Antonia Villy, Antonia Solery, Andrea Tonelliho, Giorgia Pallaviciniho a dalších, adresovaných císaři Františkovi I. a jeho ministrům, policejnímu prezidentovi Josefu Sedlnickému a zemskému gubernátorovi na Moravě a ve Slezsku Antonínovi Bedřichovi Mitrovskému. Najdeme zde též zprávy o zaměštnání vězňů na Špilberku, jejich chování, výsledků a jejich zdravotnímu stavu (císař chtěl být o všech těchto záležitostech informován), ale také zprávy o jejich zpovědích, k nimž jim byl přidělován kněz, ovládající italštinu.

Edice je velice pěkně graficky vypravena a představuje vůbec první vydání dokumentů o vězňích karbonářích a dalších italských vlastencích na Špilberku z fondů Moravského zemského archivu v Brně, která vyšla v cizím jazyce. Bude mít jistě veliký ohlas zejména v Itálii, ale i ve frankofonních zemích a v Rakousku.

Pavel Balcárek

Utajené vysílání Oggi in Italia

Bylo to veřejné tajemství, o kterém všichni věděli, ale na nic se neptali. Tímto veřejným ta-

jemstvím bylo takzvané „béčkové“ vysílání Československého rozhlasu v padesátých až sedmdesátých letech minulého století. Kromě „Itálie B“, jak jsou označeny papírové krabice v rozhlasovém archivu, existovalo i podobné vysílání ve francouzštině, ale téměř nic se o něm na rozdíl od toho italského neví. Proč Rádio Oggi in Italia vysílalo a pro koho?

POVÁLEČNÝ VÝVOJ V ITÁLII

Pro pochopení souvislostí se musíme krátce vrátit do doby po druhé světové válce, kdy se svět rozdělil na dva nesmiřitelné tábory. Fašistická Italská sociální republika v severní části Itálie zanikla po vítězném tažení Spojenců v dubnu 1945. Benito Mussolini byl společně se svou poslední milenkou oběšen italskými partyzány. Ještě po skončení války docházelo k místním konfliktům a zločinům v rámci poválečného vyřizování účtů mezi fašisty a antifašistickými partyzány, kteří reprezentovali obnovující se italskou levice. V červnu 1946 se konalo referendum o ústavní formě státu společně s prvními volbami. Většina Italů rozhodla o zániku monarchie a vzniku republiky a volby vyhrála Křesťanská demokracie následovaná socialisty a komunisty. Komunisté však po několika vládních krizích a mezinárodním tlaku z vlády odešli a Italská republika nabrala definitivní proamerický konzervativní kurz.

Italská komunistická strana (PCI) na základě mezinárodních dohod se spřátelenými stranami ve východní Evropě pomohla z obtížné osobní situace několika stovkám svých soudruhů, většinou bývalých partyzánů. Pod falešnou identitou jim umožnila emigrovat do zahraničí. Odhadem pět set až tisíc italských politických emigrantů přišlo i do Československa. Našli zde azyl před soudem nebo vězením. Často se jednalo o obvinění nebo odsouzení z vraždy, mnoho případů se nepodařilo objasnit, mnoho bylo údajně vykonstruovaných. Několik těchto emigrantů patřilo mezi redaktory Rádía Oggi in Italia, jako například jeho šéfredaktor v letech 1951 až 1966 Araldo Tolomelli. Do Prahy utekl před obviněním z vraždy v souvislosti s nepokoji po atentátu na Palmira Togliattiho, předsedy PCI.

ZE SPOLEČNÉ CHODBY DO UTAJENÍ

Od roku 1951 byly v Československém rozhlasu dvě redakce, které vysílaly do zahraničí v italštině – Rádio Praha a Rádio Oggi in Italia. Dokonce v počátcích vysílání měly kanceláře na stejné chodbě v budově rozhlasu. Později bylo „běčkové“ vysílání přesunuto do samostatné vily Na Květnici v Praze 4, kde se nacházelo sídlo oddělení monitoringu Československého rozhlasu. Jaká byla mise této redakce? Pokud nahlédneme do archivních materiálů, bylo to jasně levicově orientované vysílání, které zdůrazňovalo světové i domácí události levicového hnutí včetně častých dělnických stávek v západní Evropě a Itálii. Finanční podporu mu poskytovali českoslovenští komunisté se souhlasem Moskvy. Krátkovlnné vysílače byly umístěny na území Německé demokratické republiky, styk s posluchači byl zajištěn prostřednictvím tajné poštovní schránky v Západním Berlíně.

Konspirační úsilí bylo završeno tím, že oblíbené rádio bylo svými posluchači skutečně považováno za domácí italskou stanici. Na rozdíl od italské redakce Rádía Praha byl obsah vysílání necenzurován a jeho redaktoři měli svobodu ve výběru a způsobu zpracování informací. Jak zaznělo v jednom italském dokumentu „La guerra delle onde“, redaktoři Rádía Oggi in Italia podle svých slov poskytovali italskému obyvatelstvu informace, které provládně orientovaná média v Itálii nenabízela. Minimálně však lze namítnout, že oficiální deník Italské komunistické strany l'Unità tento prostor nabízel.

SRPEN 1968 A ROZDĚLENÍ EVROPSKÉHO KOMUNISMU

Často se zmiňuje role tohoto vysílání v srpnových dnech roku 1968, kdy se z tohoto pracoviště ještě vysílalo, zatímco z okupované budovy na Vinohradské ulici už to nebylo možné. V archivu se nacházejí běžné podklady pro vysílání z 20. srpna 1968, poté se objevují až 18. září téhož roku ve standardní podobě jako před invazí vojsk Varšavské smlouvy do Československa. Někteří redaktoři Československého rozhlasu z utajeného pracoviště z vily Na Květnici vysílali, bylo zde technické zázemí a tele-

fonní linky. Po srpnových událostech však dochází k postupnému utlumování „běčkového“ italského vysílání. Z původních 544 ročních hodin jich v roce 1969 zbylo pouze 182. Na začátku sedmdesátých let toto vysílání zaniklo, protože invaze způsobila ochlazení vztahů mezi československými a italskými komunisty, jejich cesty se rozešly. Většina Italů se vrátila domů po revizi procesů nebo po udělení milosti. Bývalý šéfredaktor Araldo Tolomelli se stal předsedou boloňské komunistické sekce a v letech 1976 a 1983 byl zvolen senátorem za Italskou komunistickou stranu.

Pořad o utajeném vysílání Rádía Oggi in Italia vysílal Český rozhlas 6 v cyklu Historie věčně živá 20. srpna 2011. Hovořil v něm Luciano Antonetti, dlouholetý italský komunist, který žil v Praze a po návratu do Říma podporoval v exilu Jiřího Pelikána. Dále profesor historie Francesco Caccamo, který na Univerzitě v Pescaře přednáší dějiny východní Evropy, Irena Tolomelli, manželka zesnulého bývalého šéfredaktora Rádía Oggi in Italia, Miroslav Krupička, ředitel současného zahraničního vysílání Českého rozhlasu Rádía Praha a Olga Hostovská – Castiellová.

Michaela Krčmová

Audio záznam pořadu je možné si poslechnout z archivu Českého rozhlasu 6 na adrese sestka.rozhlas.cz. Článek byl také publikován v Týdeníku Rozhlas č.33/2011.

Partnerství Jihomoravského kraje s regionem Toskánsko a provincií Bergamo

Vzhledem k historickým souvislostem, které jsou pro Itálii a Jihomoravský kraj společné, podařilo se postupem času vybudovat partnerské vazby mezi regionem Toskánsko a provincií Bergamo.

Vzájemných aktivit je celá řada především v oblasti školství a kultury.

Na náklady JMK každé léto do přijíždějí italsí studenti na Letní školu slovanských studií, aby si prohloubili znalosti češtiny, kterou studují na katedře slavistiky Univerzity v Pise pod vedením Dr. Ivy Papírníkové (dříve pod vedením Dr. Dalibora Dobiáše). Odbor vnějších vztahů též nabízí Italským studentům pracovní stáže, kde mají možnost částečně nahlédnout do chodu krajského úřadu. Pomáhají například s překlady dopisů a s organizací návštěv na kraji. Při tom všem musejí mluvit česky, takže jejich jazykové znalosti se zdokonalují.

Zástupci italských partnerských oblastí pak pravidelně v lednu jezdí na veletrh cestovního ruchu Regiontour, kde prezentují své destinace a nabízejí návštěvníkům k ochutnání místní italské speciality. Tyto veletržní akce jsou recipročního charakteru.

Kraj také finančně podporuje kulturní akce jako např. Přehlídku italských filmů v Brně, nebo filmovou přehlídku KINOest ve Florencii a v Pise v listopadu 2011.

Jedna z opravdu vydařených akcí, díky spolupráci s honorárním konzulátem ve Florencii, byla mezinárodní setkání studentů hotelových škol „Saperi e Saporì in Cattedra“. Studenti ze Střední školy potravinářské a služeb Charbulova v Brně měli možnost nahlédnout „pod pokličku“ italským kuchařům a obohatit své zkušenosti o vynikající italské kulinářské speciality.

JMK se pak samozřejmě v letošním roce bylo zapojil také do oslav 150 let sjednocení Itálie a ve spolupráci se Společností přátel Itálie a Italským kulturním institutem uspořádal v březnu na Špilberku konferenci s názvem Prolínání historie mezi Tiberou a Vltavou.

K rozvoji italsko-moravských vztahů bezesporu přispívá i zavedení pravidelného přímého leteckého spoje z brněnského letiště do Říma, čehož využívají jak turisté tak i lidé cestující za prací. Poznáte to i při procházce Brnem, italštinu slyšíte stále častěji, což dříve nebyvalo pravidlem.

Přemysl Putna

Z našich poboček

Brněnská pobočka

V roce 2011 se činnost pobočky nesla v duchu 150. výročí sjednocení Itálie, které si země našich přátel po celý rok připomínala. Pobočka se podílela na organizaci a průběhu konference „**Sjednocení Itálie. Prolínání historie mezi Tiberou a Vltavou**“, kterou u příležitosti 150. výročí sjednocení Itálie uspořádaly Italský kulturní institut v Praze, Společnost Dante Alighieri v Praze, Společnost přátel Itálie a Husitská teologická fakulta Univerzity Karlovy za přispění Jihomoravského kraje a Muzea města Brna. Její první část se 3. března uskutečnila na hradě Špilberku, druhá část pokračovala následujícího dne v Praze v Italském kulturním institutu. Setkání v Brně zahájil pietní akt u pomníku italských vlastenců ve špilberském parku a pokračovalo konferencí s blokem přednášek českých historiků, které návštěvníkům přiblížily historická fakta o sjednocení Itálie.

- Při příležitosti tohoto výročí zorganizovalo město Fratta Polesine, z něhož pocházela řada italských vlastenců – karbonářů, ve spolupráci s městy Mestre (provincie Benátky) a Sermide (provincie Mantova), vyznamenanými zlatou medailí Risorgimento 1848, návštěvu hradu Špilberku a města Brna. Zástupci pobočky přivítali představitele těchto měst, v čele se **starostou města Fratta Polesine Riccardem Resini** a předsedkyní Lions Club Venezia – Marghera paní Werou Venturelli, na hradě Špilberku dne 8. září.
- Associazione Culturale Minelliana v Rovigu a Státní archiv v Rovigu připravily pod záštitou Regionálního zastupitelstva kraje Veneto mezinárodní konferenci s názvem „**L'alba dell'Europa liberale: la trama internazionale delle cospirazioni risorgimentali**“ (Úsvit liberální Evropy: mezinárodní kontext obrozeneckých hnutí), která proběhla v Muzeu města Brna na hradě Špilberku 28. září.

Za přítomnosti předsedy zastupitelstva kraje Veneto pana Clodovalda Ruffato a velvyslance Italské republiky v Praze J. E. Pasquale D'Avino, člena Rady Jihomoravského kraje Pavla Balíka a 1. náměstka primátora města Brna Roberta Kotziana opět proběhl pietní akt u pomníku italských vlastenců, po němž následovala vystoupení předních historiků z italských univerzit a institucí z dalších zemí včetně České republiky, během nichž byla prezentována kniha – Edice dokumentů k pobytu italských vězňů na Špilberku z Moravského zemského archivu vydaná Státním archivem v Rovigu a Associazione Culturale Minelliana. Na závěr se uskutečnil slavnostní koncert z děl italských skladatelů. Na přípravě a průběhu celé akce úzce spolupracovala brněnská pobočka SPI s Muzeem města Brna.

- Také tradiční předvánoční koncert nazvaný **Pocta italské hudbě**, který pobočka uspořádala dne 6. prosince ve spolupráci s uměleckou agenturou Musica viva a Moravskou galerií v Brně, byl věnován tomuto výročí. Na koncertě pod záštitou velvyslance Italské republiky v Praze J. E. Pasquale D'Avina a hejtmana Jihomoravského kraje Michala Haška zazněla díla G. Rossiniho, G. Verdiho a G. Pucciniho. 1. prosince mu předcházela přednáška prof. Miloše Štědrone o díle Giuseppe Verdiho.
- Mimo tyto akce se uskutečnila 22. června v brněnské pobočce Banco Popolare **přednáška dr. Libuše Rektorové o Sicílii**, v rámci Festivalu italského filmu ve dnech 6.–9. října zajistila ing. Hana Doleželová vystoupení tanečního páru „Duo Positano“ z jihoitalského Positana a 9. prosince se konala prezentace knihy PhDr. Pavla Balcárka *Ve víru třicetileté války*.
- Z událostí vnitřního života pobočky je nutno uvést její **Valnou hromadu**, která se sešla 13. listopadu. Hlavním bodem byla volba nového výboru, v jehož čele jako předseda pobočky stanul ředitel Muzea města

Brna PhDr. Pavel Ciprian, který se zasloužil o úspěšný průběh všech akcí, jež v Brně proběhly v rámci 150. výročí sjednocení Itálie. Jeho práci ocenil velvyslanec Italské republiky v děkovním dopise primátorovi statutárního města Brna Romanu Onderkovi. Touto cestou chceme dosavadnímu dlouholetému předsedovi naší pobočky příteli PhDr. Pavlu Balcárkovi veřejně poděkovat za jeho obětavou práci a popřát mu pevné zdraví a hodně zdaru při jeho další publikační činnosti. Děkujeme i všem sponzorům, kteří se na uvedených akcích podíleli. Věříme, že pobočce zachovají přízeň i v nadcházejícím roce.

Jihočeská pobočka

- V termínu od 1. do 12. srpna 2011 se konal **1. ročník Letní školy italštiny**, kterou pořádala v Českých Budějovicích SPI-jč ve spolupráci s Akademickou knihovnou JČU. Kurz vedla velmi sympatická lektorka Angela Bernardi, která přijela z italského regionu Veneto speciálně na naše pozvání. Ukázalo se, že to byla ta nejlepší možná volba, protože Angela, která má několikaleté zkušenosti s učením italštiny pro cizince, dokázala připravit velmi pestrou a zábavnou výuku s plným využitím vynikajícího technického zázemí klubu Akademické knihovny. Všech pět účastníků i lektorka nešetřili po skončení kurzu chválou a všichni věříme, že se nám v budoucnu podaří navázat dalším ročníkem letní školy a třeba i jinými společnými aktivitami.
- Ve dnech 3. až 7. října 2011 zavítala do Českých Budějovic mezinárodní umělecká skupina **Gen Rosso, International Performing Arts Group**. Umělci z Itálie, Brazílie, Argentiny, Filipín, Keni, Tanzánie, Španělska, Švýcarska a Polska připravili s žáky Základní školy Máj I. v rámci projektu SILNÍ BEZ NÁSILÍ občanského sdružení Trialog muzikálové představení Streetlight. Vystoupení shlédlo 5. 10. od 19 hodin a 6. 10. od 10 hodin v pavilonu T na českobudějovickém

Výstavišti celkem 4000 diváků. Exkluzivně pro příznivce Jihočeské pobočky Společnosti přátel Itálie poskytl rozhovor generální ředitel Gen Rossa a manager celosvětového turné v jedné osobě, charismatický Valerio Gentile, rodák z italského Turína.

- Podzimní sezónu zahájila pobočka ve středu 19. 10. 2011 formou tradiční **seraty itali-
any** v nové pizzerii Pizza Klika v Českých Budějovicích. Po vyhlášení výsledků letní fotografické soutěže (kategorie italské město, italská příroda) a předání cen přednesli přednášku s názvem **Sienské Palio** členové předsednictva Jihočeské pobočky manželé Hana (dříve Petlachová) a Zdeněk Brdkovi. Pozoruhodnou přednášku věnovali historickému vývoji i současné podobě slavného italského dostihu. Následovala živá diskuse. V pondělí 14. 11. proběhla další **serata italiana**, opět navštívená hojným počtem členů i příznivců Jihočeské pobočky SPI. Tentokrát byla pojata jako neformální setkání u pizzy a vína. V jejím průběhu bylo připomenuto stopadesátileté výročí sjednocení Itálie a účastníci si mohli ověřit své znalosti z italských dějin prostřednictvím kvízu.
- Ve středu 23. 11. 2011 od 19 hodin uspořádala Jihočeská pobočka Společnosti přátel Itálie v koncertním sále Církve adventistů sedmého dne v ulici Fráni Šrámka v Českých Budějovicích ve spolupráci s **L'Associazione Culturale Antonio Cotogni** v Římě **koncert Vissi d' arte. Viaggio in Italia-
(no)**. To nejlepší z italských operních árií. Hlavními protagonistkami velmi úspěšného koncertu, který navštívilo kolem osmdesáti posluchačů, byly římská sopranistka **Loredana Margheriti** a pianistka z Českých Budějovic **Markéta Týmlová**. Během zhruba hodinového koncertu, který byl organizován u příležitosti oslavy 150 let sjednocené Itálie, zazněly například árie z Pucciniho oper Tosca, Madama Butterfly, Manon Lescaut, Turandot či dvě árie z Mozartova Dona Giovanniho. Jako poctu českému publiku přednesla

vzácná návštěva z Říma árií Měsíčku na nebi hlubokém z Dvořákovy Rusalky. V propagaci koncertu pomohl Jihočeské pobočce také Italský kulturní institut v Praze.

- V pondělí 12. 12 se uskutečnila již podruhé oblíbená tradiční **italská vánoční tombola** o hodnotné ceny. Číslo byla losována v italském a českém jazyce a byly připomenuty tradiční italské vánoční zvyky.
- Na jarní sezónu 2012 připravila Jihočeská pobočka **monotematický přednáškový cyklus věnovaný fenoménu italského fašismu**. Přednášky pořádané v Pizza Klika a Klubu Akademické knihovny Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích se zabývají osobností Benita Mussoliniho, jeho vztahem k Čechům, výtvarnými projevy dané epochy (futurismus v malířství a architektonické formy), kinematografií pojednávající o daném tématu i jeho ztvárnění v krásné literatuře.

Hradecká pobočka

- Činnost pobočky je založena na kulturních, vzdělávacích a gastronomických akcích a také tematických zájezdech. To nejdůležitější jsou ale společná setkání, a jak je zřejmé z akcí, které se uskutečnily, nejen „labužnické“ ale i další obohacující zážitky. V Hradci Králové se činnost rozvíjí již třetím rokem a pobočka věří, že bohatým programem, který nabízí, vstoupila do povědomí široké veřejnosti. Nejznámější jsou přednášky, vernisáže a výstavy a gastronomické akce (ochutnávky, večery s italskou kuchyní).

Od října roku 2011 probíhaly **Kurzy italské kuchyně**, které se setkaly s mimořádným ohlasem. Podařilo se pro spolupráci získat pana Miloše Linharta, který vařil s Andreou Accordim v týmu ověnčeném Michelinskou hvězdou. Pod jeho vedením účastníci kurzů vařili pokrmy z Toskánska, Piemontu a Sicílie. V roce 2012 jsou v kurzech naplánovány kuchyně ze Sardinie, Neapole a Benátska.

Z uskutečněných akcí roku 2011 vybíráme:

- Vernisáž výstavy fotografií Pavla Musila;
- Vernisáž výstavy linorytů Pavla Piekara „I já jsem byl v Itálii“, obě výstavy se konaly ve Studijní a vědecké knihovně v Hradci Králové
- Italiano in cioccolato, kurz italštiny pro začátečníky s ochutnávkou italské čokolády v baru Park Golf Club na Roudničce
- Horní Maremma, méně známá část jižního Toskánska, přednáška Jana Kříže
- SLAVNOSTNÍ ITALSKÝ VEČER, oslavy 2. narozenin SPI HK a 150. výročí sjednocení Itálie
- Potkala jsem Sicílii, přednáška Marie Schön;
- Také Italové hrají golf, Park Golf Club Hradec Králové, Roudnička
- Červencový a zářijový Italský večer, Restaurace CaffeIN
- Vernisáž výstavy fotografií MARIE SCHÖN „SICÍLIE“, Studijní a vědecká knihovna v Hradci Králové,
- Vernisáž výstavy studentů Katedry výtvarné kultury Ztichlá Kalábrie;
- Vztah Benita Mussoliniho k českým zemím, přednáška ThDr. Mgr. Pavla Helana, Th.D.;
- ITALSKÁ BESÍDKA, tentokrát mikulášská i vánoční;
- Na rok 2012, kromě pokračování **Kurzů italské kuchyně**, pobočka připravila přednášku členky pobočky Mirky Průchové **Procházka Římem**, přednášku ThDr. Mgr. Pavla Helana, Th.D. o další zajímavé osobnosti italských dějin – **Giuseppe Garibaldim**, setkávání u dobrého italského jídla a vína v rámci tematických Italských večerů a probíhá příprava

i dalších akcí.

Rádi bychom využili této příležitosti a poděkovali všem členům SPI Hradec Králové za přízeň, podporu, náměty i podněty pro zkvalitnění činnosti pobočky.

Liberecká pobočka

Připravila krásný vánoční dárek v podobě nového **CD Onofria Borrelliho „O sole mio – Napoli e l'Italia** v aranžmá a hudební režii Graziana Sanvita. CD obsahuje italské a neapolské písně. Veškerý výtěžek putuje do kojeneckého ústavu a dětského centra Sluníčko v Liberci. Cena jednoho CD je 200 Kč a je k dispozici u Onofria Borrelliho v restauraci „Made in Italy“ Masarykova 522/12, Liberec, tel.: 482 710 447 anebo na adresách borrelli@seznam.cz, graziano.sanvito@zusliberec.cz

Ve spolupráci s majitelem pizzerie Ponte Michalem Šmikou připravila pobočka dlouho očekávaný kurz vaření CUCINA ITALIANA. Na prvním kurzu měli účastníci možnost nahlédnout pod pokličku i pod ruce šéfkuchaře při výrobě domácích těstovin a naučit se tři jednoduché omáčky. Součástí kurzu byla také tříchodová degustace těstovin s Crema ai Carciofi e Pancetta, Crema ai Broccoli e Salmone a Pomodorini e Pesto.

Moravskoslezská pobočka

- **Dne 23. 10. 2011 byla oficiálně založena Moravskoslezská pobočka Společnosti přátel Itálie** a získala již také právní subjektivitu. Založení pobočky je dílem lidí blízkých katedře italistiky Slezské univerzity v Opavě a dalších nadšenců z různých koutů regionu. Plánů a nápadů je mnoho, od pořádání jazykových kurzů, výstav a koncertů až po přednášky, kurzy vaření a jiné aktivity spojené s Itálií. Pobočka uvítá jakoukoli pomoc při jejich uskutečňování. Kdo máte chuť se přidat nebo nás jinak podpořit, ozvěte se na prateleitalie.msk@seznam.cz.

- Od února bylo naplánováno zahájení **kurzů italského jazyka a kultury „Italianissimo“** v Ostravě a Opavě. A nejsou to obyčejné kurzy. Studium jazyka je propojeno s poznáváním různých aspektů italské kultury. Každá lekce v rozsahu devadesáti minut má dvě části. První část lekce se věnuje výuce jazyka, druhá pak exkurzím do světa italské hudby, architektury, výtvarného umění, filmu a literatury. Každý měsíc je zasvěcen jednomu z těchto témat.

V nadcházejícím pololetí zahájíme kurzy pro začátečníky a pro mírně pokročilé v Ostravě i Opavě. Výuka bude probíhat jedenkrát týdně od února do června. Kurz zahrnuje 20 lekcí, tj. 40 hodin výuky. Cena je 3 200 Kč. V případě zájmu jsme schopni zorganizovat také kurzy vyšších úrovní, firemní kurzy, či víkendové pobyty spojené s výukou italštiny. Informace získáte na e-mailové adrese prateleitalie.msk@seznam.cz.

- Moravskoslezská pobočka ve spolupráci s italistikou Slezské univerzity v Opavě připravila **cyklus italských filmů**. Projekce budou každý lichý týden vždy ve čtvrtek od 17:30 v učebně M6 v budově univerzity na Masarykově ulici v Opavě. Prvním filmem cyklu byl 1. března 2012 „Habemus Papam“ režiséra Nanniho Morettiho.

Olomoucká pobočka

- uspořádala od pondělí 15. srpna do pátku 19. srpna 2011 třicetihodinový letní intenzivní kurz italského jazyka **„Týden s italštinou“** a od 19. září otevřela 6 kurzů, od úplných začátečníků až po kurz pro experty. Vedoucí kurzů je Dr. Kvido Sandroni, e-mail: info@prateleitalie-ol.eu, tel. 605 544 321. Na webové adrese www.prateleitalie-ol.eu najdete další informace o činnosti olomoucké pobočky.

Plzeňská pobočka

- uspořádala **5 kurzů italštiny** se začátkem výuky od středy 7.9.2011, od začátečníků přes další 3 stupně pokročilosti až po kurz konverzační, se dvěma českými a jedním italským lektorem. Vedoucí kurzů je Mgr. Kateřina Strnadová, Ph.D., tel.: 724 958 575, e-mail: strnadova.katerina@post.cz.

Pražská pobočka

- Nejúspěšnější iniciativou pobočky ve druhém pololetí roku 2011 byla **„Letní škola italštiny, italské kuchyně a italian beauty stile v Terni“** (region Umbrie). Její přípravu a průběh popsala Dagmar Koutná, předsedkyně pražské pobočky Společnosti přátel Itálie takto:

„Na vlně laskavosti a pozornosti hostitelů se nesl poslední červencový týden v Terni. Jako zástupce pražské pobočky SPI jsem ve spolupráci s provincií Terni zorganizovala pro studenty našich kurzů a příznivce kurz zdokonalování v italském jazyce při poznávání italských krás. Loni v létě naše pobočka připravila a zajistila pro 210 občanů z této provincie hodnotný týdenní program. Přátelé z Terni se pak ptali, jak nám to mohou oplátnit. Okamžitě jsem odpověděla, že uspořádáním letního kurzu italštiny v Itálii. Nadšeně souhlasili. Přípravy nám trvaly rok a stály nás hodně sil. Zkomplikoval je vinou Městské části Prahy 8 neuskutečněný partnerský vztah s městem Terni. Nakonec byl ale navzdory všem komplikacím kurz na světě a vyrazilo se do Říma.

Počáteční potíže, způsobené požárem římské železniční stanice Tiburtina, který přerušil železniční spojení z letiště, které jsme plánovali využít, vyřešili hostitelé perfektně i v náročných podmínkách momentální enormní poptávkou po náhradní dopravě.

První den naše jedenadvacetičlenná skupina navštívila odbornou školu provincie Terni Centro di Formazione Professionale, při-

pravující do praxe místní oceláře. Poté nás čekala výuka italštiny v jejich zařízení Italian beauty style. Česká rezervovanost brzy vzala za své a ve všeobecně nadšené přátelské atmosféře, která nás všechny pohltila a neopustila až do konce kurzu, jsme se dali líčit a masírovat. Dokonce i přítomní pánové, věhlasní lékaři a advokáti, si s blaženým úsměvem nechávali vytrhávat obočí.... Takto zkrášlení jsme se odpolene vydali s průvodcem na prohlídku příjemného a klidného města Terni s jeho největší zajímavostí, svatým Valentýnem.

Druhý den nás čekala návštěva perly Umbrie Orvieta. Nádherný Dóm, prohlídka města a pro nás navíc další lekce italštiny, tentokrát při přípravě mnoha druhů pizzy na Università dei sapori při zdejším Centro Servizi Formativi. Náš charismatický šéfkuchař maestro Oriano Broccatelli, skvělá pizza, kterých jsme připravovali pod jeho vedením desítky a desítky a podzemní vinotéka! Nelze se divit, že nadšení nebralo konce.

Ve středu začalo při prohlídce umělých vodopádů Cascata delle Marmore pršet. Nálada však byla po chutném obědě na břehu jezera Piediluco stále ještě dobrá, a tak jsme celou uplakanou cestu lodí po jezeře prozpívali. I poznávání italské hudby patřilo na pořad kurzu. Děšť jsme sice překonali, ale měl pro nás nemilý důsledek, spadlo tolik vody, že jsme z programu museli vypustit zlatý hřeb, tolik očekávaný sběr lanýžů. Psi by nenašli pachovou stopu a v lese bylo velmi mokro. Dámy si alespoň vychutnaly výborný shopping v Terni a čtvrteční odpoledne jsme věnovali návštěvě mlýna a lisovny olivového oleje, muzea mumii Ferentillo a opatství San Pietro di Valle.

Pátek pak byl nejdůležitějším dnem našeho pobytu. V sídle provincie Terni nás přijal její prezident dott. Feliciano Polli. Našeho kurzu se zúčastnila i poslankyně parlamentu ČR MUDr. Gabriela Pecková. Paní poslanky-

ně předala prezidentu provincie pozdravný dopis Skupiny přátel Itálie Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR, která působí v rámci Meziparlamentní unie, podepsaný jejím předsedou a zároveň předsedou poslaneckého klubu TOP 09 Petrem Gazdíkem a předala dary Parlamentu ČR. Toho dne jsme byli oficiálně přijati ještě na radnici malebného kamenného města San Gemini a navštívili zdejší Geolab - Museo di Scienze della Terra. Odpoledne pro nás připravil profesor Giampiero Raspetti zajímavou přednášku o původu italských slov a prohlídku kamenného středověkého městečka Stroncone s jeho mnoha kostely a vzácnými pergameny.

A na závěr, v sobotu, klenot mezi zdejšími skalními městy, Narni. Po prohlídce města, radnice a historického podzemí nás hostitel, radní provincie dott. Paparelli, pozval na oběd a ochutnávku vín. Odpoledne už nás očekával nám již známý, maestro Oriano Broccatelli na Università dei sapori - v pevnosti Rocca Alborno di Narni. Kurz italštiny v italské kuchyni pokračoval přípravou tří druhů těstovin, včetně skvělých gnocchů s říčními kraby. To už se na vedlejším sporáku připravoval divočák, který přišel na řadu po těstovinách na závěrečném večírku na pevnosti Alborno, která po celý večer patřila jen nám. Samozřejmě skvělé víno, tanec a pak závěrečný ceremoniál s předáním diplomů.

Můj dávný sen o kurzu v Itálii se mi splnil. Jeho průběhem jsem byla nadšena i díky výborné partě Čechů, jež náhoda a láska k Itálii svedla dohromady. Podle toho, jak spontánně reagují a děkují, usuzuji, že akce měla velký úspěch. Někteří mí kolegové mě díky svým zkušenostem předem varovali už loni při navazování kontaktů s Terni a jejich první návštěvě v Praze i během problémů, které pak nastaly s jejich partnerskou městskou částí, že vynaložím jen mnoho úsilí, že budu na všechno sama a že se výsledek nedostaví. Dnes své práce a námahy nelituji a doufám, že naše spolupráce bude dále pokračovat.

čovat a že se bude rozvíjet. Ted' už nejsem sama, nadšených je víc.

Největší dík však patří dott. Sandru Pascarellimu, prezidentu Associazione Nazionale Circoli Aziendali Province Italiane z vedení provincie Terni, který celý program sestavil, připravil, realizoval a perfektně organizoval, aniž by nás na minutku opustil, i když sám prožíval vážné rodinné starosti. Obětavě řešil problémy, které občas nastaly, neúnavně se nám věnoval po celou dobu kurzu a ještě stačil vytvářet neopakovatelnou a nezapomenutelnou atmosféru. Velký dík patří též radnímu provincie dott. Fabiu Paparellimu, jehož zásluhou nám byly všechny dveře otevřeny, i dalším jejich spolupracovníkům.

Zvláštní poděkování patří Dr. Michaelu Wallisovi z Plzně, účastníkovi kurzu, který se ujal tlumočení náročných historických a speciálních témat do brilantní odborné češtiny. A samozřejmě velké díky samotným účastníkům kurzu, že zvládli úvodní stres na letišti, že okamžitě splynuli s prostředím, stali se aktivními tvůrci výborné přátelské nálady a skvěle reprezentovali naši zemi. Děkuji a gratuluji, jste pravými přáteli Itálie“.

- Díky dlouholeté spolupráci s italskou vokální a instrumentální skupinou ze Salerno uspořádala pobočka v rámci akcí ke 150. výročí sjednocení Itálie **slavnostní koncerty** v Libeňském záměčku a poté opět za početné účasti v divadle v Horních Počernicích.
- Ke **kytarovým koncertům Nicolý Jappelliho**, které zorganizovala pražská pobočka napsala Dagmar Koutná:

„Při organizování kulturních akcí ráda spolupracuji s italskými umělci, kteří mají vztah k České republice a jsou v kontaktu s českými kolegy. Takové akce bývají naplněny vzájemnou úctou a hlubokým pochopením kultur obou národů. Nejinak tomu bylo i u rodiny Jappelli. Otce Francesca, známého milán-

ského fotografa, jsme měli možnost poznat v loňském roce na výstavě jeho fotografií Prahy 80. let v Italském kulturním institutu. Věnuje se též české poezii ve fotografii, inspirován především dílem Jaroslava Seiferta, a udržuje čilé styky s Českým centrem v Miláně. Proto jsem okamžitě reagovala, když mi představil svého syna Nikolu, kytaristu, profesora konzervatoře v Pesaru, který se ve hře zdokonaloval studiem u českých mistrů. Koncert, který pak zákonitě následoval, sklídl velký úspěch. A to nejen v sále pražské konzervatoře v Pálffyho paláci, ale též, jak už se stalo zvykem, díky dobré spolupráci s libereckou pobočkou SPI, v Síní bájí Liebiegovy vily v Liberci. Mezi mnoha vzácnými hosty pražského koncertu jsme měli čest přivítat i nového ředitele Italského kulturního institutu pana doktora Paola Sabbatiniho“.

- První pololetí **21. ročníku kurzů italštiny** zahájila pražská pobočka 5. října 2011 ve 20 kurzech se 160 účastníky, z toho v 6 kurzech úplných začátečnicků, 4 pokračujících začátečnicků, 2 kurzech mírně pokročilých, 5 středně pokročilých, 1 pokročilých a 2 kurzech konverzačních. V kurzech učí 7 italských rodilých mluvčích, z nichž 4 mluví i česky, a 2 čeští lektori, všichni s vysokoškolskou kvalifikací a praxí.
- Díky bezplatnému zapůjčení autobusu společností IVECO zorganizovala pobočka 5. listopadu účast 50 svých členů na **vzpomínkovém aktu na hřbitově italských válečných zajatců v Milovicích**. Zemřeli ve zdejších rakouském zajateckém táboře následkem krutých podmínek hladu, zimou a nemocemi za první světové války. Delegace Společnosti přátel Itálie se stejně jako každoročně zúčastnila i kladení věnců k tamnímu památníku.

Zlínská pobočka

- uspořádala 3 **kurzy italštiny v Uherském Brodě** pro začátečnický, mírně pokročilý

a pokračil v úterý od 15 do 19.30. Ve Zlíně v pondělí a středu - individuální výuku (dopoledne, odpoledne i večer), ve čtvrtek – 2 kurzy v 16 a 17.30hod pro začátečníky a další stupně podle zájmu, cena je od 3 000 za pololetí.

Studijní materiály zajistil lektor. Bližší informace o volných termínech telefonicky či mailem poskytovala vyučující Bc. Šárka Repiková, Příční 3281, 760 01 Zlín, tel. +420 602 728 842, e-mail: repikova.sarka@seznam.cz či na www.sarkarepikova.ic.cz, Skype: sarka.repikova.

Regionální zvláštnosti italské kuchyně – Piemonte

Piemontská kuchyně je sice jedna z nejpestřejších a nevybranějších v naší zemi, ale mnohé její recepty inspirovala lidová tradice. Piemontané mají zdrženlivou povahu, jsou však milovníci dobrého jídla, takže jejich jídelní lístek je bohatý a rozmanitý. Hlavní rysy: hodně másla a špeku (hlavně v minulosti), syrová zelenina, především mladé maso (telecí z mladičkových zvířat krmných pouze mlékem), velký výběr sýrů, časté využití lanýžů, výroba chlebových tyčinek "grissini" a někdy česnek (bagna cauda).

Čestné místo zaujímá v jídelníčku Piemontánu rýže. Produkce v tomto kraji je největší v Evropě. V oblasti kolem Vercelli cisterciáckí mniši vysušili bažinatou krajinu a tak umožnili zavedení intenzivního pěstování rýže. Pohyb pracovních sil po kraji pak přispěl k rozšíření její konzumace v celé oblasti. Přestože je piemontská kuchyně původní, neubránila se v osmnáctém století vlivu sousední Francie. Odlišná je často příprava, která se označuje slovy "po piemontsku". Obecně je pro kraj příznačné používání bílých lanýžů, mezi místní speciality patří tzv. „bollito“ (vařené hovězí a telecí maso), předkrm zvaný "fritto misto" (směs smažených malých říčních rybek, vnitřností, jablíček, sladkých krupicových a mandlových řežů).

Proslulé jsou také piemontské sladkosti: kávový pudink zvaný bonet, kaštanový dort nebo malé nugátové čokolády zvané gianduiotto.

BONET

je typický dezert piemontské tradice, který se dnes rozšířil po celém kraji, původně však pochází z oblasti Langhe.

O jeho pojmenování kolují dvě domněnky. Podle první se při pojmenování inspirovali barvou a formou dezertu, který je tmavý a připomíná "bonet", pánský baret v minulosti běžně používaný, podobný baskické čapce.

Podle druhé je odvozen od jména, jímž se v Piemontu označoval měděný hrnec, ve kterém se dezert pekl, a jenž připomínal kuchyňskou čepici - v místním dialektu "bonet'd cusin-a".

Pravděpodobně je správnější druhá domněnka, zakládající se na analogii mezi sladkostí a kloboukem a podle které: ta první je posledním servírovaným chodem, stejně tak jako ten druhý je posledním kouskem oděvu, který si člověk bere, když odchází.

ZABAIONE

O mnichovi Pasqualovi de Baylon životopisci vyprávějí, že během jeho pohřbu, v okamžiku pozvedání hostie a kalichu, smrtelně ztuhlý mnich náhle otevřel oči, aby viděl chléb a víno eucharistického pokrmu a prokázal tak naposledy svou lásku k boží svátosti. Avšak o tomto horoucím mnichovi koluje také prazvláštní legenda, podle níž při své pouti po Evropě dorazil také do jedné farnosti v Turíně. Baylon byl kromě církevníka také vytříbeným kuchařem a kajícím, které si stěžovaly na ochablost svých manželů, radil zvláštní recept na základě vajec a vína.

Baylon byl prohlášen za svatého koncem sedmnáctého století během vlády papeže Alexandra VIII. a stal se legendou, protože po něm pojmenovali recept na "teplý" povzbuzující nápoj, jemuž se v turínském nářečí říkalo "San Bayon".

Recept na nápoj se dá vyjádřit vzorcem 1 + 2 + 2 + 1 – našlehá se jeden žloutek, dvě skořápky cukru, dvě skořápky marsaly a jedna skořápka vody.

BAGNA CAUDA (nebo CAODA) – piemontská pýcha

Mnohé piemontské oblasti se mezi sebou prou o původ tohoto gastronomického symbolu kraje. Bagna cauda pochází z dávných dob od provensálského pobřeží, kde se jí říkalo „Anchoide“ a byla hlavní potravou rybářů a dělníků ze solných těžišť, kteří ji jedli rozsazeni kolem ohně a namáčeli si v ní velké kusy chleba. Jistě ji poznali středověcí obchodníci z Asti při svých cestách za solí a ančovičkami a zavedli ji ve své vlasti, odkud se rozšířila všude tam, kde obchodovali. Starý provensálský recept se přizpůsobil zvykům a zdrojům země, především tím, že se zavedlo používání zeleniny, která bylo základem stravy chudých. Toto venkovské a lidové jídlo po sobě téměř nezanechalo stopy v piemontských kuchařkách, protože jím vyšší třídy opovrhovaly kvůli výraznému obsahu česneku.

Na venkově není Bagna cauda běžným chudým jídlem. Je to jídlo do společnosti a k zábavě, které se připravuje ne o svátcích, ale při radostných setkáních s přáteli. Například se jím oslavuje konec vinobraní a veškeré práce, kde je zapotřebí všech rukou společenství. Nechybí nikdy tam, kde se za dlouhých podzimních a zimních večerů sedí u stolu, pomáhá upevňovat přátelské vztahy.

RECEPT:

1) Bagna Cauda se jí vždy v přátelské společnosti. Servíruje se v jediné nádobě, které se v nářečí říká “diàn” (hliněný kastrůlek). Pod ním je “scionfetta” (hliněný ohříváč plněný žhavým uhlím). Všichni namáčejí kusy zeleniny do jediného kastrůlku. Za všeobecné zábavy a vřavy nemá nikdo přednost a hlavně žádný ostych.

2) K přípravě omáčky Bagna cauda se používají výhradně „červené španělské“ dobře uleželé ančovičky a extrapanenský olivový olej.

3) Do omáčky Bagna Cauda se namáčejí především artyčokové výhonky zvané “Gobbi di Nizza” a čerstvé čtverhranné papriky z Asti. Ostatní druhy zeleniny nejsou nutné, slouží k prosté “ozdobě” - listy syrového zelí nebo čekanky, čerstvé cibulky macerované ve víně Barbera, topinambury, červená řepa pečená v troubě,

ředkve, růžičky květáku, vařené malé brambůrky apod.

4) Paní domu musí připravit zeleninu tak, aby ji stolovníci měli již nachystanou k namáčení do omáčky. Artyčoky musejí být očištěné od vláken a nakrájené na malé kousky, papriky rozkrájené na proužky atd.

5) Stolovník doprovází vidličku od kastrůlku k ústům vždy silným plátkem chleba, jímž zadrží případné kapky.

6) Obvykle se omáčka Bagna Cauda dojídá tak, že se do posledních zbytků v kastrůlku rozšlehá čerstvé vejce.

Giuseppe Ricchi

OBSAH 3–4. ČÍSLA XVI. ROČNÍKU ZPRAVODAJE SPOLEČNOSTI PŘÁTEL ITÁLIE

Andreas Pieralli: Monti, Goldman Sachs, alternativa a rozhodný okamžik	00
Tomáš Matras: Eseje Piera Paola Pasoliniho poprvé v češtině	00
Dušan Uhlíř: Karbonáři a Mladá Itálie v kontextu evropského liberálního hnutí (1.část)	00
Pavel Balcárek: Edice dokumentů o italských vlastencích vězněných na Špilberku 1822–1859	00
Michaela Krčmová: Utajené vysílání „Oggi in Italia“	00
Partnerství Jihomoravského kraje s regionem Toskánsko a provincií Bergamo	00
Informace z našich poboček	00
Giuseppe Ricchi: Regionální zvláštnosti italské kuchyně – Piemonte	00

Na autorské a redakční přípravě tohoto čísla se podíleli

Táňa Alešová, Pavel Balcárek, Jana Broukalová, Pavel Ciprián, Michal Gorec, Václav Grubhoffer, Dagmar Koutná, Michaela Krčmová, Tomáš Matras, Andreas Pieralli, Rostislav Pietropaolo, Přemysl Putna, Giuseppe Ricchi, Kvido Sandroni, Dušan Uhlíř, Lenka Uchytílová

Jazyková korektura

Václava Smetáčková

Technická spolupráce

Zdeněk Sladký

Z obsahu příštího čísla

Pavel Balcárek: Recenze knihy Jana Máchalová: „Příběhy slavných italských vil“

Lucie Hušková: Čeština, hračka pro děti

Alena Odehnalová: Recenze knihy Pavel Balcárek: „Ve víru třicetileté války“

Pavel Kopp: Životopis italského sochaře Giovanniho Ciani

Andreas Pieralli: Probuzení vědomí pro rovnodennost nové renesance

Andreas Pieralli: (Příliš) volný trh pohltí vše

Giuseppe Ricchi: Regionální zvláštnosti italské kuchyně – Marche – Trentino - Alto Adige

ZPRAVODAJ SPOLEČNOSTI PŘÁTEL ITÁLIE

zapsán v evidenci periodického tisku pod číslem MK ČR E 14783

Vydává Společnost přátel Itálie, občanské sdružení, IČ: 00564842